

<https://doi.org/10.31108/2.2026.1.38.17>
УДК 159.9:336.7:331.101.3:316.6

Наталія Клименко

СТАВЛЕННЯ ДО ГРОШЕЙ ЯК ОСОБИСТІСНОГО РЕСУРСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО, ПРОФЕСІЙНОГО ТА ФІНАНСОВОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Клименко Наталія. *Ставлення до грошей як особистісного ресурсу забезпечення суб'єктивного психологічного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій.*

Вступ. У статті здійснено теоретичний аналіз ставлення до грошей як особистісного ресурсу забезпечення суб'єктивного психологічного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій. Розглянуто особливості управління психологічним благополуччям персоналу організацій та забезпечення фізичного, психологічного, фінансового й професійного благополуччя працівників.

Мета: проаналізувати ставлення до грошей як особистісного ресурсу забезпечення суб'єктивного психологічного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій.

Методи. Для проведення дослідження використовувались теоретичні методи: вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури з означеної проблеми, порівняльний аналіз, узагальнення, систематизація.

Результати. У процесі дослідження окреслено підходи до вивчення компонентів психологічного благополуччя. Проаналізовані особливості матеріального, фінансового та економічного благополуччя та їх вплив на суб'єктивне психологічне благополуччя персоналу організацій. З'ясовано, що ставлення до грошей функціонує як особистісний ресурс і відіграє ключову роль у формуванні суб'єктивного фінансового благополуччя.

Висновки. Отримані результати розширюють уявлення про психологічні механізми економічної поведінки та можуть бути використані для розробки програм підвищення суб'єктивного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій. Результати дослідження можуть стати теоретичним підґрунтям для емпіричних досліджень із зазначеної теми.

Ключові слова: ставлення до грошей, суб'єктивне благополуччя, професійне благополуччя, фінансове благополуччя, персонал організацій, Well-being

Klymenko, Nataliia. *Attitude to money as a personal resource for employees' psychological, professional and financial well-being*

Introduction. The article provides a theoretical analysis of the attitude to money as employee's personal resource for psychological, professional and financial well-being. The features of employees' psychological well-being management and the ways to promote employees' physical, psychological, financial and professional well-being are considered.

Aim: to analyze employees' attitude to money as their personal resource for subjective psychological, professional and financial well-being.

Methods: analysis of domestic and foreign literature on the problem of interest, comparative analysis, generalization, and systematization.

Results. Approaches to studying the components of psychological employees' well-being were outlined. The features of material, financial and economic well-being and their impact on the subjective psychological well-being of organizational personnel were analyzed. It was found that employees' attitude to money functions as their personal resource and plays a key role in the formation of their subjective financial well-being.

Conclusions. The results obtained expand the understanding of the psychological mechanisms of employees' economic behaviors and can be used to develop programs to improve employees' subjective, professional and financial well-being. The results of the study can become a theoretical basis for a follow-up empirical research.

Key words: attitude to money, subjective well-being, professional well-being, financial well-being, employees, well-being

Вступ. Ставлення до грошей є складним психологічним конструктом, що включає когнітивні переконання, емоційні реакції та поведінкові патерни, пов'язані з фінансовими ресурсами.

У рамках психологічного підходу вітчизняні та зарубіжні фахівці досліджують широкий спектр наукових проблем, пов'язаний з темою грошей. Л. Карамушка, О. Креденцер & О. Паршак (2020) окреслили напрями досліджень у сфері психології грошей: 1) аналіз феномену «гроші» як певного образу в уявленні людей; 2) аналіз монетарної поведінки як виду економічної поведінки; 3) розробка діагностичного інструментарію для дослідження психології грошей; 4) побудова монетарних типологій; 5) дослідження грошових патологій, зв'язку грошей із психічним здоров'ям особистості; 6) дослідження психологічних феноменів, суміжних з поняттям гроші (щедрість, жадібність, багатство, бідність тощо); 7) визначення чинників, що впливають на ставлення до грошей.

Т. Скрипаченко (2025) зазначає, що ставлення особистості до грошей відображає матеріальний складник благополуччя особистості. На об'єктивному і суб'єктивному рівнях воно виражається по-різному, проте впливає на відчуття благополуччя кожної конкретної особистості.

А. Furnham & S. Grover (2020) звернули увагу на те, що фахівці, які надають консультації з фінансових питань, помітили разючі відмінності у ставленні дорослих до грошей, їхньому інтересі до них та поведінці щодо них. Люди явно різко відрізняються за рівнем фінансової грамотності, схильністю до ризику та фінансовими звичками, що може мати дуже серйозні наслідки для їхнього благополуччя.

Щодо грошей в контексті організації, то слід зазначити, що гроші є об'єктивним показником успішності підприємницької діяльності та часто її основою і метою, водночас вони можуть стати причиною специфічних особистісних проблем та криз (Зубіашвілі, Лавренко, Мельничук & Дембицька, 2025).

Управління корпоративним благополуччям персоналу організації та забезпечення фізичного, фінансового, соціально-психологічного добробуту співробітників загалом відповідає глобальній концепції психологізації управління. Забезпечення благополуччя персоналу є багатоаспектним завданням, яке включає економічні, соціальні, умовно-трудова, кар'єрні, балансові та психологічні аспекти управління персоналом (Вартанова & Маляренко, 2023).

Л. Сердюк (2021) підкреслює, що сприяння психологічному благополуччю особистості полягає в актуалізації її внутрішніх ресурсів.

Аналіз літератури показує, що попри те, що проблема ставлення до грошей та проблема психологічного благополуччя активно вивчається українськими та зарубіжними дослідниками, недостатньо дослідженою є проблема ставлення до грошей як особистісного ресурсу забезпечення суб'єктивного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій.

Методи та організація дослідження. Для проведення дослідження використовувались теоретичні методи: вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури з означеної проблеми, порівняльний аналіз, узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення.

Л. Сердюк (2021) підкреслює, що психологічне благополуччя особистості має складну та багатогранну особистісну детермінацію, важливе значення в якій належить чинникам особистісної автономії, самовираженню, реалізації своєї природи, розкриттю свого творчого потенціалу, цілеспрямованості, позитивним взаєминам з оточуючими та самоефективності.

О. Войтенко (2023) зазначає, що благополуччя визначається як поєднання чотирьох компонентів: 1) *фізичного благополуччя* – енергії для розв'язання повсякденних завдань; 2) *емоційного благополуччя* – розважливого ставлення до повсякденного життя; 3) *соціального благополуччя* – похідної від зв'язків і контактів з іншими людьми; 4) *фінансового благополуччя* – здатності впевнено керувати поточними і майбутніми фінансами.

Благополуччя співробітників організації стає тенденцією – стійким трендом, який набирає обертів і поступово приходить до України. Згідно Індексу соціального прогресу (резюме за 2020 рік, включає 163 країни) про міжнародні тенденції у сфері управління персоналом 2020 року, багато компаній впроваджують інтеграцію well-being у робочий процес (Злобін, Літвін & Бурлакова, 2023).

К. Злобін, Н. Літвін & І. Бурлакова (2023) виділяють п'ять компонентів, що впливають на стан благополуччя персоналу організацій:

- 1) *емоційне благополуччя* (переважно позитивне емоційне тло; домінуючий стан спокою, задоволеності та впевненості; суб'єктивне переживання щастя);
- 2) *фізичне благополуччя* (відчуття впевненості у завтрашньому дні, безпека та медобслуговування; правильне харчування та достатня фізична активність);
- 3) *професійне благополуччя* (зрозуміло, куди зростати, як застосувати свої компетенції, досвід та знання; перспективи зростання, можливість самореалізації);
- 4) *фінансове благополуччя* (можливість піклуватися про себе та свою родину, можливість повноцінно закривати свої потреби та нормально відпочивати);
- 5) *соціальне благополуччя* (добрі стосунки в сім'ї та в колективі, баланс між роботою та особистим життям, внесок у спільну справу).

О. Варганова & І. Маляренко (2023) наголошують на тому, що поняття «Well-being» не є тотожним поняттю «благополуччя», а є більш ємнісним і включає в себе різні аспекти життя людини. Дослідники опираються на дослідження Інституту Геллапа, який дає визначення поняттю «Well-being» як «внутрішнього відчуття людини, що виявляється в поєднанні любові до того, чим ми займаємося щодня, хороших стосунків з оточуючими, стійкого матеріального становища, міцного здоров'я і гордості своїм внеском у життя суспільства, а також стійкого взаємозв'язку таких п'яти елементів (Rath & Harter, 2010):

- 1) *професійного благополуччя* (Career Well-being) – це любов до справи, якою людина займається щодня;
- 2) *соціального благополуччя* (Social Well-being) – міцних стосунків з іншими людьми та любові у вашому житті;
- 3) *фінансового благополуччя* (Financial Well-being) – ефективного управління матеріальною стороною свого життя;
- 4) *фізичного благополуччя* (Physical Well-being) – міцного здоров'я і достатньої кількості сил, щоб справлятися з повсякденними завданнями;
- 5) *благополуччя в середовищі проживання* (Community Well-being) – відчуття причетності до життя навколишнього суспільства.

Виходячи з концепції «Well-being», І. Варіс, О. Кравчук & П. Зайцева (2024) підкреслюють, що благополуччя є динамічним станом, що постійно змінюється під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів та графічно зображують основні фактори впливу на благополуччя людини (рис. 1).

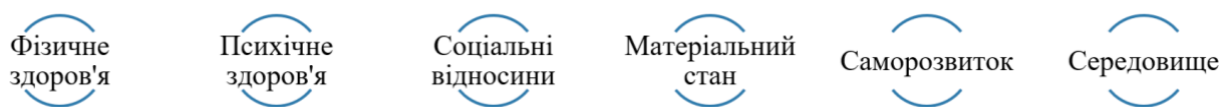

Рис 1. Фактори, що впливають на well-being
(Варіс, Кравчук & Зайцева, 2024)

Досліджуючи суб'єктивне благополуччя персоналу освітніх та наукових організацій, Л. Карамушка (2023) робить узагальнення поглядів вітчизняних та зарубіжних дослідників та зазначає, що благополуччя є багатовимірним феноменом, який охоплює різні сфери людського функціонування, такі як: задоволеність життям, успішність соціального функціонування, автономія, особистісне зростання, якість життя загалом та відчуття щастя життя.

Т. Скрипаченко (2025), досліджуючи психологічні особливості ставлення до грошей як чинник суб'єктивного благополуччя особистості, вважає, що суб'єктивне благополуччя є комплексним інтегративним феноменом, може включати такі компоненти, як:

- 1) *тілесне благополуччя* (здоров'я, тілесний комфорт, гарне самопочуття);
- 2) *матеріальне благополуччя* (задоволеність своїм матеріальним добробутом);
- 3) *духовне благополуччя* (розуміння та відчуття сенсу життя);
- 4) *соціальне благополуччя* (задоволеність соціальним статусом).

Отже, дослідження феномену благополуччя як особистості, так і персоналу організації показує, що професійне і фінансове благополуччя є складовими благополуччя людини.

Л. Карамушка (2025) зазначає, що однією із важливих умов ефективності діяльності вітчизняних організацій є забезпечення професійного благополуччя персоналу організацій, проте ця проблема є достатньо новою для вивчення у вітчизняній психології.

Р. Warr (1990) акцентує свою увагу суто на благополуччі в рамках професійної діяльності. На його думку, благополуччя є інтегральним показником позитивного функціонування особистості в професійній сфері, який включає емоційні, когнітивні та поведінкові компоненти, що характеризують ставлення людини до функціонування особистості в професійній сфері, який включає емоційні, когнітивні та поведінкові компоненти, що характеризують ставлення людини до самої себе як до професіонала, до свого професійного середовища та організаційного контексту. Дослідник виділяє такі складові професійного благополуччя: емоційне благополуччя, прагнення до розвитку, автономію та компетентність (Warr, 1990).

О. Войтенко (2025) вважає, що ключовими показниками професійного благополуччя є передусім фізичне і психологічне здоров'я, позитивне сприйняття себе і професійного середовища, прояв активності та продуктивності.

Т. Скрипаченко (2025) підкреслює, що одним із компонентів суб'єктивного благополуччя є матеріальне благополуччя, яке можна схарактеризувати як задоволеність людиною своїм матеріальним добробутом. Матеріальне благополуччя, поряд із духовним, тілесним і соціальним благополуччям, підкреслює не тільки багатокomпонентну природу суб'єктивного благополуччя, але й відбиття в ній того, що пов'язано зі сферою базових потреб і економічною сферою життя людини загалом (Скрипаченко, 2025).

У сучасній літературі зустрічаються різні визначення щодо благополуччя, пов'язаного з матеріальними ресурсами та грошима: *матеріальне благополуччя*, *фінансове благополуччя* та *економічне благополуччя*. На наш погляд, цей аспект потребує прояснення. Ці три конструкти часто використовуються як синоніми, але насправді вони належать до різних рівнів аналізу й відображають різні аспекти взаємодії людини з ресурсами. Якщо описати коротко, це може виглядати так: *матеріальне* – про «що я маю», *фінансове* – про те, «як я управляю грошима і почуваюся з ними», *економічне* – про те, «в якій системі я живу і які там можливості». Більш детально це представлено в таблиці 1.

Отже, ми бачимо, що всі розглянуті вище види благополуччя наявні в житті людини і пов'язані між собою, але мають різні функції. Розглянемо більш детально функції кожного. На макрорівні *економічне благополуччя* відображає структурні умови, такі як: економічна стабільність, можливості зайнятості та розподіл доходів, які визначають доступ індивіда до ресурсів. На індивідуальному рівні *матеріальне благополуччя* характеризує об'єктивну наявність фінансових і матеріальних ресурсів, зокрема рівень доходу, житлові умови та можливості споживання. *Фінансове благополуччя* включає суб'єктивне відчуття фінансової безпеки, рівень фінансового стресу, особливості управління грошима та фінансову грамотність та може виконувати функцію *медіатора*, трансформуючи об'єктивні матеріальні умови у суб'єктивний досвід. *Суб'єктивне психологічне благополуччя* може розглядатися як результуючий показник, що охоплює задоволеність життям, емоційну стабільність і відчуття контролю над життєвими обставинами.

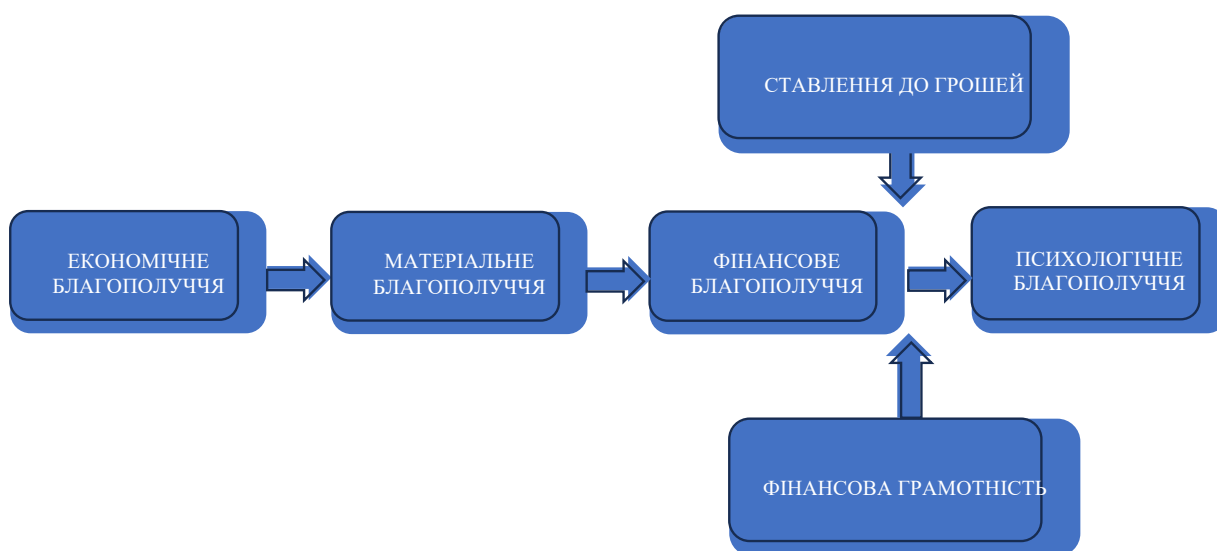
Цей взаємозв'язок можна представити в такій авторській моделі взаємозв'язку економічного, матеріального, фінансового та психологічного благополуччя (рис. 2).

Порівняльна характеристика матеріального, фінансового та економічного благополуччя

Вид	Рівень	Фокус	Наявність матеріальних ресурсів	Діагностичне питання
Матеріальне благополуччя	об'єктивно-побутовий (мікро)	матеріальні умови життя	- житло, їжа, одяг, доступ до базових благ - рівень споживання - майно (квартира, авто тощо)	Як я почуваюся в наявних матеріальних умовах життя? Чи достатньо це мені для нормального життя?
Фінансове благополуччя	індивідуально-психологічний (мікро–мезо)	взаємодія людини з грошима	- суб'єктивне відчуття фінансової безпеки - здатність керувати доходами і витратами - відсутність/рівень фінансового стресу - фінансова грамотність - ставлення до грошей (цінності, переконання, установки, сценарії)	Як я почуваюся зі своїми грошима? Чи почуваюся я фінансово захищеним? * *Людина може мати високі доходи (бути матеріально забезпеченою), але мати низьке фінансове благополуччя (тривога, борги, відсутність контролю тощо)
Економічне благополуччя	системний (макро–мезо)	економічний контекст життя	- рівень доходів у суспільстві - зайнятість, стабільність роботи - інфляція, соціальні гарантії - пандемія, війна, стихійні лиха - доступ до економічних можливостей - нерівність	Як я почуваюся в економіці як системі? Наскільки сприятлива економічна система для мого добробуту?

Л. Карамушка, О. Креденцер & О. Паршак (2020) зазначають, що ставлення до грошей – це компонент цілісної системи ставлень особистості, що відображає її індивідуальний, суб'єктивно-оціночний, вибірковий підхід до грошей як об'єкта дійсності, який являє собою інтеріоризований досвід взаємодії з грошима та взаємодії з іншими

людьми з приводу грошей у специфічній соціокультурній ситуації та виявляється в ряді функціональних структур (потребах, інтересах, ціннісних орієнтаціях, соціальних уявленнях, соціальних установках, мотивах тощо). Отже, коли ми говоримо про ставлення до грошей і фінансове благополуччя особистості, то ми розуміємо, що вони мають індивідуальний суб'єктивно-оціночний та вибірковий характер. Тому, на наш погляд, при дослідженні благополуччя персоналу організацій найбільш логічним є використання терміну «суб'єктивне фінансове благополуччя», адже він відображає індивідуально-психологічний рівень взаємодії з грошима, який виражається у ставленні особистості до грошей (грошові переконання та грошові установки) та має суб'єктивний характер.

Рис. 2. Модель взаємозв'язку економічного, матеріального, фінансового та психологічного благополуччя

Суб'єктивне фінансове благополуччя зазвичай розглядається як багатовимірний конструкт, що включає (Brüggen et al., 2017):

- 1) когнітивний компонент (оцінка достатності фінансових ресурсів);
- 2) афективний компонент (фінансова задоволеність і відчуття емоційної безпеки);
- 3) поведінковий компонент (практики управління фінансами).

Важливо зазначити, що суб'єктивне фінансове благополуччя не є прямою функцією доходу, а значною мірою визначається психологічними чинниками, серед яких центральне місце посідає ставлення до грошей.

Доведено, що низький рівень фінансового благополуччя або наявність фінансових труднощів негативно впливають на психологічне та фізичне здоров'я, знижують впевненість і продуктивність на робочому місці, збільшують кількість прогулів, запізнь, а також брак концентрації (Godfrey, 2006; van Praag та ін., 2003).

I. Варіс, О. Кравчук & П. Зайцева (2024) підкреслюють, що ефективна стратегія Well-being має на меті створити сприятливе середовище, в якому працівники можуть повністю розкрити свій потенціал, підтримувати баланс між роботою та особистим життям, а також відчувати себе цінними членами організації. У цьому контексті універсальна well-being-стратегія для компаній повинна інтегрувати широкий спектр ініціатив, політик та практик, спрямованих на різні виміри добробуту працівників. Дослідники розробили комплексну стратегію благополуччя працівників у сучасних компаніях, де одним із провідних напрямів стратегії є фінансове благополуччя, яке представлено такими ініціативами та заходами: розроблення навчальних програм з фінансової грамотності для працівників; надання консультацій професійних фінансових експертів з питань заощаджень, інвестицій та фінансового планування; впровадження пенсійної програми та сприяння плануванню пенсійних заощаджень працівників (Варіс, Кравчук & Зайцева, 2024).

Отже, ставлення до грошей може бути концептуалізоване як інтегративний психологічний конструкт, що функціонує як особистісний ресурс і відіграє ключову роль у формуванні суб'єктивного фінансового благополуччя. Зі свого боку суб'єктивне фінансове благополуччя виступає важливим детермінантом психологічного благополуччя персоналу організацій.

Висновки.

1. Ставлення до грошей є складним психологічним конструктом, що включає когнітивні переконання, емоційні реакції та поведінкові тенденції, пов'язані з фінансовими ресурсами.

2. Ставлення до грошей виконує медіаційну функцію у процесі трансформації об'єктивних фінансових умов у суб'єктивний досвід благополуччя.

3. Матеріальне, фінансове та економічне благополуччя не є синонімами, а належать до різних рівнів аналізу й відображають різні аспекти взаємодії людини з ресурсами.

4. Суб'єктивне фінансове благополуччя не є прямою функцією доходу, а значною мірою визначається психологічними чинниками, серед яких центральне місце посідає ставлення до грошей.

5. Благополуччя є динамічним станом, що постійно змінюється під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

6. На стан психологічного благополуччя персоналу організацій впливають п'ять компонентів: емоційне благополуччя; фізичне благополуччя; професійне благополуччя; фінансове благополуччя; соціальне благополуччя.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо в емпіричному дослідженні ставлення до грошей як особистісного ресурсу забезпечення психологічного, професійного та фінансового благополуччя персоналу організацій та розробці методичних рекомендацій.

Література

1. Варганова, О. В., & Маляренко, І. С. (2023). Моделі забезпечення благополуччя персоналу. *Інфраструктура ринку*, 75, 79–85. <https://doi.org/10.32782/infrastructure75-141>
2. Варіс, І., Кравчук, О., & Зайцева, П. (2024). Комплексна стратегія Well-being для компаній: інноваційні підходи та тренди. *Галицький економічний вісник*, 4(89), 99–111. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.099
3. Войтенко, О. (2023). Професійне благополуччя: зміст поняття та його ключові структурні компоненти. *Вісник Національного університету оборони України*, 73(3), 57–64. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-73-3-57-64>
4. Зубіашвілі, І., Лавренко О., Мельничук Т., & Дембицька, Н. (2025). Психологічна специфіка підприємницької діяльності. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 2(35), 72–81. <https://doi.org/10.31108/2.2025.2.35.6>
5. Карамушка, Л., Креденцер, О., Паршак, О. (2020). Основні тенденції розвитку психології грошей у зарубіжній та вітчизняній психології. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 4(21), 49–59. <https://doi.org/10.31108/2.2020.4.21.5>
6. Карамушка, Л. (2023). Суб'єктивне благополуччя персоналу освітніх та наукових організацій в умовах війни: рівень вираженості та зв'язок з копінг-стратегіями. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 1(28), 17–25.
7. Карамушка, Л. (2025). Професійне благополуччя персоналу організацій: основні етапи та моделі дослідження в зарубіжній літературі. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 4(37), 73–85. <https://doi.org/10.31108/2.2025.4.37.6>
8. Клименко, Н. (2025). Ставлення до грошей в контексті благополуччя персоналу організацій: теоретичний аналіз проблеми. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 35(2), 96–106. <https://doi.org/10.31108/2.2025.2.35.8>
9. Сердюк, Л. (2021). Внутрішні ресурси психологічного благополуччя особистості. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 2-3(23), 91–99. <https://doi.org/10.31108/2.2021.2.23.10>
10. Скрипаченко, Т. В. (2025). Психологічні особливості ставлення до грошей як чинник суб'єктивного благополуччя особистості. *Габітус*, 71, 229–234. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.71.40>
11. Brügger, E. C., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayi, S., & Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of Business Research*, 79, 228–237. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.03.013>
12. Furnham, A., & Grover, S. (2020). A new money behavior quiz. *Journal of Individual Differences*, 41(1), 17–29. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000299>
13. Godfrey, N. (2006). Making our students smart about money. *Education Digest*, 71(7), 21–26.
14. Van Praag, B. M. S., Frijters, P., & Ferrer-i-Carbonell, A. (2003). The anatomy of subjective well-being. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 51(1), 29–49. [https://doi.org/10.1016/S0167-2681\(02\)00140-3](https://doi.org/10.1016/S0167-2681(02)00140-3)
15. Rath, T., & Harter, J. (2010). *Wellbeing: The five essential elements*. Gallup Press.
16. Warr, P. (1990). The measurement of well-being and other aspects of mental health. *Journal of Occupational Psychology*, 63(3), 193–210. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00521.x>

References

1. Vartanova, O. V., & Malyarenko, I. S. (2023). Modeli zabezpechennya blagopoluchchya personalu [Models of employees' well-being promotion]. *Infrastruktura rynku*, 75, 79–85. <https://doi.org/10.32782/infrastruct75-141> [In Ukrainian]
2. Varis, I., Kravchuk, O., & Zaitseva, P. (2024). Kompleksna strategiya Well-being dlya kompanii: innovatsiini pidkhody ta trendy [A comprehensive Well-being strategy for companies: innovative approaches and trends]. *Galytskyi ekonomichnyi visnyk*, 4(89), 99–111. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.099 [In Ukrainian]
3. Voitenko, O. (2023). Profesiine blagopoluchchya: zmist ponyattya ta iogo klyuchovi strukturni komponenty [Professional well-being: the content and key components]. *Visnyk Natsionalnogo universytetu oborony Ukrainy*, 73(3), 57–64. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-73-3-57-64> [In Ukrainian]
4. Zubiashvili, I., Lavrenko O., Melnychuk T., & Dembytska, N. (2025). Psykhologichna spetsyfika pidpryemnytskoi dialnosti [Psychological features of entrepreneurial activity]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 2(35), 72–81. <https://doi.org/10.31108/2.2025.2.35.6> [In Ukrainian]
5. Karamushka, L., Kredentser, O., Parshak, O. (2020). Osnovni tendentsii rozvytku psykholohii groshei u zarubizhnii ta vitchyznyanii psykholohii [Main trends in the development of the psychology of money in foreign and domestic psychology]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 4(21), 49–59. <https://doi.org/10.31108/2.2020.4.21.5> [In Ukrainian]
6. Karamushka, L. (2023). Subyektivne blagopoluchchya personalu osvitchen ta naukovykh organizatsii v umovakh viiny: riven vyrazhenosti ta zvyazok z koping-strategiamy [Subjective well-being of staff of educational and scientific organizations in war conditions: levels and relationship with coping strategies]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 1(28), 17–25. [In Ukrainian]
7. Karamushka, L. (2025). Profesiine blagopoluchchya personalu organizatsii: osnovni etapy ta modeli doslidzhennya v zarubizhnii literaturi [Professional well-being of employees: main stages and research models in foreign literature]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 4(37), 73–85. <https://doi.org/10.31108/2.2025.4.37.6> [In Ukrainian]
8. Klymenko, N. (2025). Stavlennya do groshei v konteksti blagopoluchchya personalu organizatsii: teoretychnyi analiz problemy [Attitude to money in the context of employees' well-being: theoretical analysis of the problem]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 35(2), 96–106. <https://doi.org/10.31108/2.2025.2.35.8> [In Ukrainian]
9. Serdyuk, L. (2021). Vnutrishni resursy psykholohichnogo blagopoluchchya osobystosti [Internal resources for psychological well-being of the individual]. *Organizatsiina psykholohia. Ekonomichna psykholohia*, 2-3(23), 91–99. <https://doi.org/10.31108/2.2021.2.23.10> [In Ukrainian]
10. Skrypachenko, T. V. (2025). Psykhologichni osoblyvosti stavlennya do groshei yak chynnyk subyektivnogo blagopoluchchya osobystosti [Psychological features of the attitude to money as a factor in subjective well-being of the individual]. *Gabitus*, 71, 229–234. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.71.40> [In Ukrainian]
11. Brügger, E. C., Hogreve, J., Holmlund, M., Kabadayi, S., & Löfgren, M. (2017). Financial well-being: A conceptualization and research agenda. *Journal of Business Research*, 79, 228–237. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.03.013>
12. Furnham, A., & Grover, S. (2020). A new money behavior quiz. *Journal of Individual Differences*, 41(1), 17–29. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000299>
13. Godfrey, N. (2006). Making our students smart about money. *Education Digest*, 71(7), 21–26.
14. Van Praag, B. M. S., Frijters, P., & Ferrer-i-Carbonell, A. (2003). The anatomy of subjective well-being. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 51(1), 29–49. [https://doi.org/10.1016/S0167-2681\(02\)00140-3](https://doi.org/10.1016/S0167-2681(02)00140-3)
15. Rath, T., & Harter, J. (2010). *Wellbeing: The five essential elements*. Gallup Press.
16. Warr, P. (1990). The measurement of well-being and other aspects of mental health. *Journal of Occupational Psychology*, 63(3), 193–210. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8325.1990.tb00521.x>

Відомості про автора

Клименко Наталія Геннадіївна, докторка філософії в галузі психології, старша наукова співробітниця лабораторії організаційної та соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна.

Klymenko, Natalia, PhD, senior researcher, Laboratory of organizational and social psychology, G.S. Kostyuk Institute of psychology of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1897-3201>

E-mail: nkpsychol@gmail.com

Отримано 12 грудня 2025 р.
Рецензовано 27 лютого 2026 р.
Прийнято 3 березня 2026 р.